

СТАНОВЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ КАНАДИ

Котова А. В., Сердюк В. М.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Статтю присвячено становленню дистанційної освіти у закладах вищої освіти Канади. Установлено, що основною формою набуття знань у форматі дистанційної освіти була самостійна робота студентів, яка полягала у виконанні завдань, також для полегшення засвоєння студентами знань у країні було започатковано освітні радіопередачі та телевізійні канали. Підходи до організації дистанційної освіти у Канаді змінилися наприкінці 90-х років, коли Інтернет набув масового розповсюдження.

Ключові слова: дистанційна освіта, самостійна робота, студенти.

СТАНОВЛЕНИЕ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ КАНАДЫ

Котова А. В., Сердюк В. Н.

Харьковский национальный университет имени В. Н. Каразина

Статья посвящена становлению дистанционного образования в высших учебных заведениях Канады. Установлено, что основной формой приобретения знаний в формате дистанционного образования была самостоятельная работа студентов, которая заключалась в выполнении заданий, также для облегчения усвоения знаний студентами в стране были введены образовательные теле- и радиопередачи. Подходы к организации дистанционного образования в Канаде изменились в конце 90-х, когда был массово распространён Интернет.

Ключевые слова: дистанционное образование, самостоятельная работа, студенты.

DISTANT LEARNING EVOLUTION IN THE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN CANADA

Kotova Anna, Serdiuk Victoria

V. N. Karazin Kharkiv National University

The article is devoted to the development of distant learning in the higher educational institutions in Canada. It is established that the development of distant learning in Canada was due to long distances between cities on the one hand and the need to improve the education of qualified employees on the other hand. It should be noted that the origin of distant education in the world is associated with the name of Isaac Pitman, who began teaching stenography by mail in the UK in 1840. After that, this form quickly spread in Canada, the United States and the United Kingdom. The form of distant learning education was developed for students who did not have the opportunity to attend lectures and practical classes, and who lived far away from institutions of higher education. Accordingly, most of the study material was to be learnt independently, while the function of higher education institutions was to direct students' educational activities, develop special programs and assignments, and consult students during the inter-sessional period. First, distance learning was introduced in 1889, in the University of McGill, Montreal. There was a need to improve the skills of teachers, especially from distant regions, who had to acquire deep knowledge, but didn't have the possibility to come to university. For this purpose special programs and a number of methodical assignments for independent work and self control were developed there. To facilitate the acquiring of knowledge educational television and radio programs were broadcasted in the country. Approaches to the organization of distant learning in Canada changed in the late 1990s, when the Internet connection was widely spread.

Keywords: distant learning, independent work, students.

Постановка проблеми. Широке використання інформаційно-комунікаційних технологій впливає на усі сфери життя людини та змінює підходи до організації навчання. Зокрема, все більшого розвитку набуває дистанційна освіта, яка дозволяє студентам знаходячись майже у будь-якому

місці планети отримувати доступ до інформаційних ресурсів провідних закладів вищої освіти, засвоювати навчальний матеріал за допомогою інтерактивних форм і методів, отримувати консультації від викладачів та підтримувати з ними індивідуальний зв'язок, що у свою чергу створює сприятливі умови для гуманізації й індивідуалізації навчально-виховного процесу, посилення пізнавальної мотивації й інтенсифікації самостійної діяльності суб'єктів навчання. Однією із головних причин такої розповсюдженості дистанційної освіти є також вимоги роботодавців щодо наявності вищої освіти у працівників та економія часу для самого процесу навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив, що науковці неодноразово зверталися до проблеми організації дистанційного навчання як у нашій країні, так і закордоном. Зокрема, А. Андреевим та С. Андреевою вивчалася практика впровадження електронного навчання на платформі Moodle, Н. Бухловою розглядалися можливості використання елементів дистанційної освіти у процесі роботи з обдарованими дітьми, К. Осадчою було розроблено технології дистанційної освіти. Разом із тим, у науковій літературі недостатньо висвітлено становлення дистанційної освіти у провідних країнах та її взаємозв'язок із самостійною роботою студентів. Вважаємо, що цей аспект є важливим для подальшого розвитку педагогічної науки та кращого розуміння принципів організації дистанційної освіти.

Формулювання цілей статті. Тому, метою публікації є аналіз становлення дистанційної освіти у Канаді та роль самостійної роботи студентів у цьому процесі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Канада входить до трійки країн (поряд із Великобританією та США), де дистанційна освіта є однією із самих розвинутих у світі. У Канаді це можна пояснити географічними особливостями країни, а саме порівняно невеликою щільністю населення та великими відстанями між населеними пунктами, що ускладнювало можливості класичної денної форми навчання.

Ураховуючи той факт, що Канада – це країна, в якій завжди цінувалися спеціалісти з вищою освітою, ще у XIX столітті склалося протиріччя, яке полягало в стрімкому зростанні популярності вищої освіти та наявності ряду об'єктивних чинників, які значно гальмували зазначений процес. Шляхом розв'язання цієї проблеми стало введення в систему вищої освіти в Канаді дистанційної форми навчання.

Зазначимо, що зародження дистанційної освіти у світі в цілому пов'язують із ім'ям Ісаака Пітмана, який у 1840 р. започаткував навчання стенографії за допомогою поштового листування у Великобританії [9, с. 166]. Після цього ця форма почала досить швидко розповсюджуватися у Канаді, США та Великобританії.

Дистанційна форма навчання була розрахована на студентів, які не мали можливості відвідувати лекції та практичні заняття та здебільшого проживали на великій відстані від закладів вищої освіти. Відповідно, більшу частину навчального матеріалу вони опрацьовували самостійно, тоді як функцією закладів вищої освіти було спрямування освітньої діяльності студентів, розробка спеціальних програм та завдань та надання консультацій викладачами у міжсесійний період. При цьому для навчання використовувались новітні для свого часу комунікаційні технології [5, с. 27; 6].

Вперше використання дистанційної форми навчання відмічено в 1889 році в університеті Мак-Гілл в Монреалі. Поштовхом для її впровадження стала необхідність підвищення кваліфікації учителів віддалених, переважно сільських регіонів та набуття ними повноцінної за обсягом знань вищої освіти, адже вони не мали змоги відвідувати навчальний заклад. Для цього в університеті Мак-Гілл було розроблено спеціалізовані навчальні програми, які охоплювали основні етапи навчання. Поряд з цим було також розроблено низку методичних посібників, які мали полегшити самостійну роботу вчителів. Для вдосконалення отриманих знань та умінь за дистанційною формою освіти передбачалась низка завдань для самостійної перевірки опрацьованих навчальних матеріалів.

Така система вищої освіти передбачала також зворотній зв'язок, тобто студенти мали змогу звернутись до закладу вищої освіти для розв'язання незрозумілого питання або поглиблення знань в певній навчальній темі [4; 6].

У ході дослідження встановлено, що процес дистанційної освіти на той час значно ускладнювався тим, що комунікативні технології не були розвинені, а обмін інформацією між вищим навчальним закладом та студентом відбувався за допомогою поштового листування та був досить повільним. Але, не зважаючи на це, дистанційна форма набуття вищої освіти виявилась достатньо ефективною та почала стрімко набувати популярності та розповсюджуватись в системі вищої освіти Канади.

Необхідно зазначити, що використання методики дистанційної освіти в 20-ті-30-ті роки ХХ століття в Канаді сформувало достатньо ефективний освітній механізм, який базувався передусім на посиленні впливу самостійної роботи студентів та використанні новітніх на той час комунікативних технологій. Так, у 1920 році, Міністерство освіти Британської Колумбії розробляє програми та курси дистанційного навчання на рівні вищих навчальних закладів провінції. Для опанування навчальних програм стали використовуватись радіотрансляції навчальних програм. Дистанційна освіта, яка технічно базувалась на використанні радіо, набула подальшого поширення в системі освіти всієї країни.

У 1927 році використання дистанційної освіти розпочалося в Альбертинському університеті, у наступному році за допомогою Департаменту освіти Британської Колумбії такі ж трансляції розпочав університет в Ванкувері та університет в Галіфаксі в Новій Шотландії. Після вдалого досвіду цих закладів вищої освіти зазначена форма освіти з використанням радіотрансляцій розповсюдилась по більшості інших провінцій країни, хоча в деяких з них зазначена робота почала проводитись лише з кінця 30-х років головним чином внаслідок негативних явищ періоду Великої депресії [3, р. 65; 7].

На початку 1940-х років відбулась глобалізація системи дистанційної освіти в межах всієї країни. В 1941 році Канадська асоціація освіти дорослих,

спільно з Федерацією сільського господарства за підтримкою державних установ в сфері освіти ініціювали виникнення загальнодержавного FARM RADIO FORUM. Серія радіопередач та матеріалів для окремих напрямів навчання координувалась Університетом Святого Франциска Ксав'єра у тісному співробітництві з іншими університетами по всій країні [2; 7].

У 1960-ті роки в Канаді відбувається стрімке зростання соціальних потреб в отриманні вищої освіти. Це, в свою чергу, сприяло розвитку методик та технологій дистанційної освіти та самостійної роботи. Оскільки саме в цей період набуло широкого розповсюдження телебачення, Memorial University починає розробку та використання навчальних програм у телевізійному форматі. Зокрема, була розроблена програма з уповільненим показом зображення для підготовки медичних робітників для більш якісного надання консультаційних послуг.

Викладачами університету Ватерлоо було розроблено та впроваджено у практику низку навчальних програм з лекційним відеоматеріалом, а для закріплення вивченого студентам надавався супроводжувальний навчальний матеріал із завданнями для самостійної роботи, які потім перевірялися викладачем та обговорювалися зі студентом.

У зв'язку з подальшим поширенням дистанційної системи освіти в Канаді в 70-ті роки ця складова вищої освіти була реорганізована. Зокрема, уряди низки провінцій прийшли до створення трьох спеціалізованих вищих начальних закладів, які були орієнтовані виключно на дистанційну форму освіти. Так, в 1972 році уряд провінції Альберта створив Атабаський університет, який надавав лише курси для дистанційної форми освіти, а у 1978 році в Британській Колумбії засновано Відкритий навчальний інститут [1; 7].

Спеціалізовані вищі навчальні заклади Канади, орієнтовані виключно на дистанційну форму навчання, надавали вищу освіту різного рівня за технічними та гуманітарними навчальними дисциплінами, а також проводили окремі курси професійної підготовки. Крім друкованих видань та телевізійних

та радіо-трансляцій, відеокурсів в зазначених університетах було налагоджено систему співпраці студента з викладачем за допомогою телефонного зв'язку.

Із розвитком новітніх технологій та поширенням супутникового телебачення, надання послуг з дистанційного навчання стало більш доступним, його обсяги значно поширились. Виникли спеціалізовані телевізійні мережі, які орієнтувались виключно на надання освіти за дистанційною формою. Зокрема в 1987 році уряд провінції Онтаріо створив та розповсюдив таку спеціалізовану мережу, такі ж мережі було створено в ряді інших провінцій: Новій Шотландії, Нью-Брасуїке, Моннітобе, Саскачевані, Франко-Онтаріо.

У 90-ті роки широке розповсюдження комп'ютерів визначило подальший розвиток дистанційного навчання в Канаді, зокрема особливої актуальності набуло навчання за допомогою мережі Інтернет. Студенти отримали можливість вільного доступу до величезної кількості джерел інформації, спілкування з іншими студентами та викладачами. В свою чергу вищі навчальні заклади намагались найбільш широко використовувати інформаційні технології для охоплення якомога більшої кількості студентів. Внаслідок цього процесу з'явилися системи керівництва дистанційним навчанням [8].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, можна зробити висновок, що завдяки географічному положенню, потребі країни мати висококваліфіковані кадри у Канаді розвилася потужна система дистанційної освіти, ключову роль в якій відіграє самостійна робота студентів, яка на той час полягала здебільше у виконанні студентами відповідних завдань та вправ та у їх подальшій перевірці та аналізі викладачем.

Список використаних джерел:

1. Athabasca University. History. web-site. – [electronic resource]. – Mode of Access : <https://www.athabascau.ca/aboutau/history/>

2. Buck G. H. The First Wave: The Beginnings of Radio in Canadian Distance Education / G. H. Buck // Journal of Distance Education. – 2006. – Vol. 21. – No 1. – P.75 – 88.

3. Donald E. H. Organizational Models in Higher Education, Past and Future / E. H. Donald // Handbook of Distant Education / edited by Moore M, Anderson W. London (Canada). –P. 67–79.

4. McGill ideas that changed the world. *McGill* web-site. – [electronic resource]. – Mode of Access : URL: <https://mcgill.ca/about/history/features/mcgill-ideas>

5. Morabito M. G. Online Distance Education: Historical Perspective and Practical Application / M. G. Morabito. – USA ; Universal Publishres, 1999. – 25 p.

6. The Canadian Encyclopedia. Distance Learning : web-site. – [electronic resource]. – Mode of Access : <https://www.thecanadianencyclopedia.ca/en/article/distance-learning> (

7. Winkelmanns T. Distributed Learning in British Columbia: A Journey from Correspondence to Online Delivery / T. Winkelmanns., B. Anderson, M. Barbour // Journal of Open, Flexible, and Distance Learning. – 2010. – №14(1). – p. 6–28.

8. Поздняков В. А. Дистанционное образование: история становления и развития. / В. А. Поздняков [электронный ресурс]. – Режим доступа : [:https://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2015/03/03/pozdnyakov_va.pdf](https://www.sgu.ru/sites/default/files/textdocsfiles/2015/03/03/pozdnyakov_va.pdf)

9. Свідовська В. Розвиток дистанційної освіти в навчальних закладах Канади ХХ-початку ХХІ століття / В. Свідовська // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – Вип. 35. – С. 166 – 169.